

NEWS LETTER NOVIČNIK

HUMANITA

GEPARK
KARAVANKE
KARAWANKEN

LAND KÄRNTEN

Teme

Primeri dobre prakse

Metode monitoringa

Invazivne tujerodne vrste

Upravljanje konfliktov med človekom in naravo

Spoštovani deležniki,

pozdravljeni ob prebiranju našega drugega glasila! Smo v drugem obdobju projekta in z veseljem delimo z vami novice o našem doseganju napredku v projektu **HUMANITA**. Bili smo zelo aktivni in smo dosegli pomemben napredek na vseh področjih, vključno s monitoringom okoljskih vplivov turistov znotraj zavarovanih območij, ugotavljanjem trenutnih metod in najboljših praks ter razvojem inovativnih metod monitoringa in naborov podatkov za odkrivanje okoljskih vplivov turistov, kot tudi obvladovanje konflikta med človekom in naravo. **Upamo, da boste uživali v branju te številke glasila, in vas vabimo, da nas kontaktirate za vsa morebitna vprašanja.**

Monitoring vplivov turizma na okolje v zavarovanih območjih, obstoječe metode in najboljše prakse

Poročilo o primerih dobre prakse

V zadnjem obdobju projekta smo s svojimi prizadevanji v Interreg Central Europe – **HUMANITA** projektu dosegli pomemben mejnik. Po "Delavnici dobrih praks o monitoringu obiskovalcev in njihovih vplivov na okolje" smo se osredotočili na povzemanje naših ugotovitev in izdali primarno publikacijo – **"Poročilo o primerih dobrih praks za monitoring vplivov turizma na okolje znotraj zavarovanih območij"**.

Ves čas trajanja projekta si prizadevamo pridobiti informacije od izvajalcev dobrih praks na zavarovanih območjih in znanstvenih ustanov po vsem svetu. Naše prizadevanje vključuje obsežno dokumentacijsko raziskavo in zanimive posvete s strokovnjaki, ki imajo izkušnje s monitoringom vplivov obiskovalcev na okolje.

Poročilo ponuja izčrpen pregled turizma na zavarovanih območjih in z njim povezanih okoljskih vplivov. Poglobili smo se v različne dejavnosti, namenjene ugotavljanju primerov dobre prakse za monitoring teh vplivov. Osredotočili smo se na naslednja področja: monitoring obiskovalcev, monitoring divjih živali, monitoring vegetacije, monitoring erozije in monitoring onesnaževanja.

To poročilo predstavlja vrhunec znanja, zbranega na delavnicah in raziskovalnih del, ki so jih opravili naši cenjeni projektni partnerji. V poglavjih so premišljeno predstavljena praktična spoznanja, ki so jih delili strokovnjaki iz prakse. Poleg tega so rezultati raziskav naših projektnih partnerjev povzeti v

izčrpnem informativnem listu na koncu poročila.

Vabimo vse deležnike, upravljavce zavarovanih območij, okoljske navdušence in vse, ki jih zanima ohranjanje naših naravnih bogastev. Potopite se v to poročilo in raziščite bogastvo znanja, ki ga vsebuje!

Poročilo o učinkih na pilotna območja

V zadnjih nekaj mesecih so naši prizadevni projektni partnerji trdo delali na pripravi **"Poročila o vplivih turizma na okolje"**, ki je bilo prilagojeno vsakemu od naših pilotnih območij. Naši cenjeni partnerji iz zavarovanih območij so vestno zbirali pomembne podatke in tako postavili temelje za ta izčrpna poročila. Cilj je bil zagotoviti podroben pregled okoljskega stanja vsakega območja, prizadevanj za spremljanje in obsega turistične dejavnosti.

Ta poročila ne ponujajo le širokega pregleda vsebin zavarovanih območij, temveč tudi približajo naša pilotna območja, kjer bodo potekale različne dejavnosti monitoringa v okviru **projekta HUMANITA**. Ta poročila so resnično neprecenljiva, saj povzemajo pretekle dosežke in osvetlujejo trenutna prizadevanja. Opredeljujejo tudi področja, na katerih je potrebno dodatno spremljanje, kar utira pot prihodnjim projektnim aktivnostim.

Poročila iz vseh petih (5) sodelujočih zavarovanih območij lahko najdete na naši spletni strani. Ta obsežen vir informacij služi kot zakladnica naravnih in turističnih spoznanj, ki bodo usmerjala našo skupno pot k trajnostnim okoljskim praksam.

Razvoj inovativnih metod monitoringa in zbirk podatkov za odkrivanje vplivov turistov na okolje

Po začetnem pripravljalnem obdobju projekta **HUMANITA** so vse dejavnosti, povezane z **delovnim paketom 2**, pripravljene za začetek! Z nekaterimi kratkoročnimi rezultati in drugimi nalogami, ki bodo trajale do konca projekta, se je **v obdobju 2 začelo veliko različnih aktivnosti, ki vključujejo vse partnerje in pilotna mesta.**

Vzpostavitev podatkovne baze

Glede na količino in raznolikost dejavnosti monitoringa, načrtovanih za triletno obdobje projekta, je obvezno imeti poseben prostor za zbiranje in upravljanje vseh podatkov. Eden od rezultatov, načrtovanih za drugo obdobje, vključuje zasnovano in izvedbo relacijske podatkovne baze, ki bo vsem partnerjem zagotovila skupno platformo za shranjevanje njihovih podatkovnih zbirk. V tem obdobju je bila opredeljena struktura podatkovne baze, prihodnji razvoj pa bo osredotočen na vključevanje vzorcev podatkov iz pilotnih območij, da se zagotovi operativna funkcionalnost.

Aktivnosti na pilotnih območjih

Bistvo delovnega paketa 2 je razvoj inovativnih metod monitoringa, ki se je uradno začel v 2. obdobju. Čeprav je bil uradni začetek te dejavnosti načrtovan v 2. obdobju, so si partnerji že od začetka projekta prizadevali, da bi te dejavnosti začeli izvajati na svojih pilotnih lokacijah, kjer so z dejavnostmi na kraju samem testirali nove instrumente in pridobivali predhodne rezultate. **Z bližajočo se spomladansko sezono 2024 bodo partnerji uporabili pridobljeno znanje in uradno začeli izvajati raziskave na kraju samem, nameščati nove naprave in vzorčiti podatke na vseh pilotnih območjih.**

Fotografije: Ulrich Grabner

Participativni monitoring

Drugi cilj projekta **HUMANITA** je oblikovati ustrezna orodja za dejavnosti ljubiteljskih znanosti, ki bodo turiste in obiskovalce vključevale v proces zbiranja podatkov na zavarovanih območjih. Delovni paket 2 vključuje rezultat, namenjen tej temi, katerega cilj je razviti in zagotoviti kompletno orodje za dejavnosti participativnega monitoringa, kot sta odkrivanje uporabe poti s pomočjo podatkov GPS ter prepoznavanje **invazivnih in tujerodnih rastlinskih vrst**. Tako kot pri rednih dejavnostih monitoringa bodo rezultati participativnega monitoringa vključeni v podatkovno zbirko, da bi izboljšali naše znanje o interakciji med turisti in zavarovanimi območji. Partnerji bodo izvajali različne vrste participativnega monitoringa. Na primer, participativni monitoring invazivnih vrst bo dopolnil vzorčenje eDNA v Karavanke **UNESCO** Globalnem Geoparku, ki ga bo izvajala Koroška Univerza Uporabnih Znanosti prek sistema **iNaturalist**.

V okviru našega **Interreg Central Europe HUMANITA projekta** in v okviru participativnega monitoringa smo se potopili v svet ljubiteljske znanosti, da bi osvetlili **invazivne tujerodne vrste** v Geoparku Karavanke, našem projektne partnerju.

Ljubiteljska znanost je raziskovalna metoda, ki prostovoljcem, ne glede na njihovo znanstveno ozadje, omogoča, da prispevajo dragocene podatke. Zahvaljujoč tehnološkemu napredku se lahko udeleženci zdaj enostavno vključijo prek svojih najljubših mobilnih aplikacij.

V sodelovanju med **Koroško Univerzo Uporabnih Znanosti** in **Karavanke UNESCO** Globalnim Geoparkom izkoriščamo to priložnost. Naše izbrano orodje je platforma **iNaturalist** – omrežje, v katerem se združujejo znanstveniki in biologi, ki dokumentirajo in izmenjujejo opažanja biotske raznovrstnosti. Za popoln prispevek morajo ljubiteljski znanstveniki naložiti fotografije rastline in okolice, ime vrste in lokacijo najdbe.

Vabimo vas, da sodelujete v našem iNaturalist projektu, v katerem lahko s svojimi opazovanji prispevate k resničnim spremembam. Vaši prispevki nam bodo pomagali razumeti, kako se invazivne vrste širijo po pohodniških poteh na tem območju, kar bo usmerjalo prizadevanja za ohranjanje narave v prihodnjih letih. **Naš projekt se bo začel pomladi 2024, danes pa vas vabimo, da se pridružite naši skupnosti.**

Foto: Umesh Grabner

Upravljanje konfliktov med človekom in naravo

Raziskovanje pogledov turistov na naravo in zavarovana območja: kaj nam pove delo HUMANITA projekta?

Analiza, ki se izvaja na podlagi vprašalnikov, predloženih turistom na petih pilotnih območjih projekta, zlasti med julijem in oktobrom 2023, prinaša zanimive rezultate o njihovih navadah in poznavanju naravnega okolja s strani javnosti. Namen študije je podati razlago podatkov, ki jih posredujejo obiskovalci, in opisati njihove navade in izbire pri ravnanju z območji in njihovem raziskovanju, zavedanje o vplivih, ki so jim izpostavljeni različni naravni konteksti, ter na splošno občutljivost, s katero se poskrbi za trajnostno izkušnjo v stiku z naravo in njenim občutljivim ravnovesjem.

Zavedamo se, da se večina udeležencev večinoma ukvarja s sprehodi in pohodništvom ter pogosto obiskuje znana zavarovana območja in naravne znamenitosti po dobro znanih poteh in stezah. Več kot 80 % udeležencev v vprašalniku navaja, da pri izletu najbolj cenijo lepoto in mogočnost naravne dediščine, ki jo ponujajo ozemlja, več kot tretjina pa trdi, da jih privlačijo možnosti za izvajanje športnih in rekreacijskih dejavnosti. Možnost srečanja ali preprostega opazovanja divjih živali je prav tako razlog, ki pritegne in zanima del javnosti.

Dojemanje in interakcija med obiskovalci in prostoživečimi vrstami je ena od tem, na katerih so bila zgrajena posebna spoznanja. To, kar se je pokazalo, je izhodišče za zanimiva razmišljanja o ciljih projekta ter merilo za primerjavo s tem, čemur nas aktualnost vprašanj o sožitju človeka in okolja poziva, da se posvečamo z vedno večjo pozornostjo in prednostno obravnavo. Pri tej posebni temi so bili turisti naprošeni, da navedejo, katere vrste divjih živali med naštetimi bi lahko omejile prostočasne dejavnosti na območju, pri čemer so se sklicevali na območje, na katerem sta potekali ekscurzija in raziskava.

Na splošno skupni podatki kažejo, da je obisk naravnega okolja nekako pogojen s prisotnostjo divjih živali in s človekovim zavedanjem o njihovi prisotnosti. Precej ozek krog vrst je razlog za omejevanje dejavnosti in skrb za gibanje v okolju, vodja pa je nedvomno medved. Zato 40 % turistov

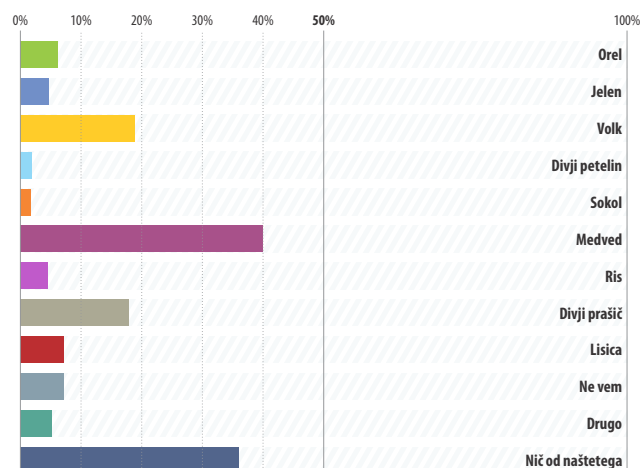

pravi, da je velika zver, ki živi na nekaterih območjih srednjeevropskih gora, prisotnost, v skladu s katero je treba prilagoditi svoje gibanje in ga morda celo omejiti v naravnem okolju.

Vprašanje 19:

Katera od teh vrst v naravi bi omejila vaše prostočasne dejavnosti na tem območju?

Izberite največ 3 odgovore

Podatki kažejo, da je medved na splošno zaskrbljenost (40 %) v vseh pilotnih območjih.

Medved je ogrožen v narodnem parku Mala Fatra na Slovaškem (80 %), narodnem parku Bükk na Madžarskem (37,5 %) in narodnem parku Appennino Tosco-Emiliano v Italiji (30 %).

Pomen teh podatkov ni le v dokumentiranju objektivnih informacij, temveč tudi v ugotavljanju občutljivosti in dojemanja turistov do okolja zavarovanih območij. Namen tega raziskovanja je razumeti in olajšati trajnostno sožitje med ekosistemi.

OSTANITE Z NAMI ZA VEČ INFORMACIJ!

KARAVANKE–KARAWANKEN **UNESCO** GLOBALNI GEOPARK

EVTZ Geopark Karawanken m.b.H. | EZTS Geopark Karavanke z.o.o.

Tichoja 15, A–9133 Sittersdorf | **m:** +43 (0)42 38 82 39 15 | **e:** office@geopark-karawanken.at

     #visitgeoparkkarawanken

UNIVERSITY
OF ŽILINA

GEOPARK
KARAWANKEN
KARAVANKE

unesco
Global Geopark

eurac
research

KÄRNTEN
UNESCO Chair for
Sustainable Management
of Conservation Areas

unesco
Chair

NOTITIA
savjetovanje & uslugе

Bükk Nemzeti Park
Igazgatóság

CEEweb
for Biodiversity

Kamenjak
JAVNA USTANOVA KAMENJAK

Parco Nazionale
APPENNINO
TOSCO-EMILIANO